

PAMÁTKY KLASICISMU, EMPIRU, ROMANTISMU A HISTORISMU

Architektura klasicismu, empiru, romantismu a historismu v Českých zemích

V českých zemích trval barok neobyčejně dlouho. Po jeho vyčerpání sice nastupuje **klasicismus**, ale jen na krátkou dobu v letech **1780 - 1800**. Vznikalo však velmi málo staveb, protože intenzivní stavební činnost v období baroka naplnila veškeré stavební snahy tehdejší společnosti. Příkladem je Stavovské divadlo v Praze (Antonín Hefenecker) nebo brněnská Reduta.

Na přelomu století přecházel klasicismus v **empír neboli biedermeier – cca 1800 – 1848**. Stavební činnost byla poněkud čilejší, ale zdaleka ne tak velká, jako v období baroka. Nastává také změna v lokalizaci architektury. Praha klesla na úroveň provinčního města, naopak mnohá města severních Čech a severní Moravy nabývají na významu. Zakládají se nová lázeňská města – Františkovy Lázně, Teplice, Karlova Studánka. Obecně lze říci, že pro empir jsou charakteristické stavby měšťanské a veřejné (četné domy v Praze, kostel v Josefově), i když se objevují významné realizace šlechtických sídel, nejtypičtější je zámek Kačina (Christian Schuricht).

Současně s obdobím empiru se objevuje architektura romantismu. Romantická architektura byla zaměřena nejen na aplikaci architektury středověku, ale i na možnosti použití tvarů maurské, čínské nebo japonské architektury. U nás se vyskytuje romantické pojetí zejména na přestavbách zámků, z nichž nejznámější je zámek Hluboká (F. Beer a D. Devorecký), Lednice (J. Wingelmüller), na pavilonech zámeckých parků – například v Lednici a na stavbách církevních, příkladem je dostavba katedrály s. Víta v Praze.

Po roce 1848 nastalo v celé Evropě období vědomého napodobování historických slohů – **historismus**. V českých zemích spadl do let národního uvědomění, Praha se opět stala národním centrem a měnila se ve velkoměsto. Mnohé stavby českého historismu se staly neodmyslitelnými symboly národní historie a dosáhly vysoké evropské úrovně. Budovaly se významné stavby veřejné, bytové domy, vila a kolonie rodinných domů.

Zatím, co v předchozím období byla většina architektů, tvořících v Českých zemích cizího původu, v období historismu se prosazují i domácí architekti. Z nich vyniká Josef Zítka, jehož nejznámější realizací je budova Národního divadla. Stavba vyniká i ve srovnání s další evropskou architekturou té doby, nejen výtvarnou úrovní detailů a kompozice hmot, ale celkovým řešením stavby na stísněném pozemku. Významné jsou stavby Josefa Hlávky.

Na tvary specificky české renesance navázal ve svých stavbách Antonín Wiehl,

V tomto období jsou u nás četné realizace vídeňských architektů, z nichž význačné stavby realizoval Teofil Hansen, Van der Nöll a Siccardsburg, Fellner a Hellmer.

Konstrukce a architektonický tvar klasicistních, empirových, romantických a historizujících staveb

Konstrukce:

Klasicistní, empirová a romantická architektura se nevyznačuje novými technickými řešeními. Za změnu lze považovat oblouky a klenby segmentové. Přesto, že v obvyklé stavební produkci empiru se nevyskytují nové konstrukce, je empir důležitý pro další konstrukční vývoj, protože se již objevuje první použití železa, zatím jen velmi výjimečně a experimentálně a pouze pro konstrukci střech.

V období historismu se architekti rovněž o možnosti nových konstrukcí příliš nezajímali. Stavby byly tradiční z cihel, kámen se již vyskytuje ojediněle. Přesto však pozvolna pronikají do stavebnictví železné konstrukce. Ještě před polovinou 19. století se objevují železné sloupy, které nesou namísto kladí traverzy z válcovaného železa. Železná konstrukce oken a arkýřů se objevila jako první v Brně na domě bratří Kleinů již v roce 1848 (Ludwig von Förster).

Architektonický tvar:

Po stránce tvarové klasicistní stavby nebyly přínosem, napodobovaly téměř bezvýhradně starořecké nebo starořímské stavby.

Změny přinesl až empir, který je již novým slohem. Stavby jsou přísně symetrické, preferují se primární geometrické tvary. Střechy jsou s malým spádem, opatření nízkými štíty. Přízemí je často pojato jako výrazně spárovaný sokl. Průčelí bývá hladké, členěné jen lisénami. Okna zpravidla obdélníková, s odsazeným polokruhovým tympanonem nebo okna přímo končená půlkruhem. Portály jsou někdy opatřeny sloupy odsunutými do stran, takže jejich užití je pouze formální. Na zámeckých stavbách je častý portikus řeckého typu. Stavby jsou většinou bílé nebo jen velmi jemně tónované. Časté jsou kovové doplňky – mříže, svítlny, emblémy.

Architektura historismu čerpala ze všech období architektury.

Nejrozšířenější byla koncepce neorenesanční, navazující na renesanci italskou nebo renesanci národního charakteru. Tuto koncepci reprezentují – kromě již uvedeného Národního divadla v Praze – komplex Besedního domu a Pražákova paláce (T. Hansen), Janáčkova opera v Brně (Fellner a Hellmer).

Méně častá je neogotika, zpravidla používaná při stavbě kostelů nebo významných veřejných staveb. Nejznámější stavbou ve stylu anglické gotiky je zemská porodnice v Praze (J. Hlávka), typickou ukázkou je radnice v Liberci. Časté jsou regotizace kostelů, ukázkou je nynější podoba chrámu sv. Petra a Pavla v Brně. Později se objevuje koncepce neobarokní, příkladem je Strakova akademie v Praze, vznikaly nájemné domy v Brně.

Na konci 19. století se začínají jednotlivé koncepce mísit, mizí formální jednota, nastupuje tzv. eklekticismus.

Výtvarné umění klasicismu, empiru, romantismu a historismu v Českých zemích

V období empiru a klasicismu dochází k postupnému uvolňování vztahu architektury a malířství a sochařství. Ustupuje nástěnná malba, významu nabývá jednoznačně závěsný obraz. Klasicistní a empirické umění je racionalistické, antika je nadčasovým vzorem. Z malířů vyniká František Tkadlík, tvůrce výstižných portrétů, sochařské práce se v našich zemích omezují převážně na náhrobky a nepřiliš bohatou plastiku architektonickou.

Romantismus byl určitým protipólem klasicismu a empiru. Vzory se hledaly ve středověku vlastního národa. Zobrazoval se jak život prostých venkovských lidí, tak heroické, tragicky zabarvené výjevy. Objevují se snahy o návrat k nástěnné malbě. Známa je krajinářská tvorba Antonína Mánesa, vynikal Josef Navrátil, který vytvořil nástěnné malby na zámku v Liběchově. Romantickou plastikou je socha Karla IV. v Praze na Křížovnickém náměstí a další sochy a sousoší v Praze,

V umění historismu se objevuje realismus, umění se obrací ke skutečnosti, náměty se hledají ve skutečném životě. Typické je opouštění ateliérů a tvorba v plenéru. V našich zemích se jednoznačně projevuje realismus, romanticky podbarvený, s národním laděním. Zakladatelem našeho realistického umění je Josef Mánes, jehož vrcholným a nejznámějším dílem je Cyklus 12 měsíců na pražském orloji. Slavné jsou také další soubory studií a ilustrací. Dalšími malíři té doby byli Karel Purkyně, Julius Mařák, Antonín Chitussi, Mikoláš Aleš (zejména ilustrátor). Historické obrazy Václava Brožíka jsou v zasedací síni Staroměstské radnice a v budově Národního divadla. Tvůrcem slavné opony Národního divadla je Josef Hynais.

Postupně se objevuje nový způsob malířského nazírání, zachycující okamžitý vjem - impresionismus – asi o 20 let později než ve Francii, ale přetrvává daleko déle. Mezi impresionisty patří Antonín Slavíček, Joža Úprka, Ludvík Kuba.

Ze sochařské tvorby vynikají monumentální sochy Josefa Myslbeka v Praze

Středočeský kraj

V kraji se nacházejí četné kvalitní ukázky historizujících přestaveb zámků, unikátní novodobý „hrad“, drobná architektura doplňující zámecký park a zejména stylově dokonalý příklad empiru – národní kulturní památka zámek Kačina. Rovněž zámek Žleby a hrad Kokořín byly prohlášeny národními kulturními památkami.

Zámek, Průhonice, okres Praha- západ

Původní renesanční tvrz byla v letech 1889-94 přestavěna ve stylu české renesance na zámek. U zámku je **rozsáhlý park se vzácnými dřevinami, a důmyslnou přírodně krajinářskou úpravou**, který byl založen po roce 1885 a patří k nejvyhledávanějším výletním místům v okolí Prahy. Zámek je veřejnosti přístupný.

www.kacina.cz

Radnice, Kolín, okres Kolín,

Budova radnice byla upravena v letech 1887-89 ve stylu **české novorenesance** včetně sochařské a malířské výzdoby.

Budova je sídlem městského úřadu, veřejnosti přístupná.

<http://cykloturistika.ihned.cz>

www.mukolin.cz

Zámek, Svatý Mikuláš (Kačina), okres Kutná Hora

Nejvýznamnější empírová stavba v Čechách byla postavena v l. 1802-22. Základní půdorys má podobu půlkruhu, v jehož středu je jednopatrová hlavní budova. Přízemní křídla jsou na vstupní straně opatřena kolonádami a jsou ukončena patrovými pavilony. V interiéru se zachovala **původní dispozice**.

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.kacina.cz

Zámek, Žleby, okres Kutná Hora

Dnešní podoba je výsledkem **novogotické romantické přestavby** z let 1849-68. Hrad čtyřkřídlé dvoupatrové dispozice s nepravidelným vnitřním arkádovým dvorem, kaplí a válcovou věží je přístupný branou vstupního křídla kterou doplňuje erbovní plastika. **Interiéry jsou upraveny novogoticky podle anglických předloh. Anglický park** je doplněn kovovými plastikami.

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com

Hrad Kokořín, okres Mělník

Hrad, který zpustl v 17.století byl rekonstruován v letech 1911-18 jako rodinný památník rodiny Špačků. Jde o **jednu z posledních romantických restaurací** v Čechách.

Hrad je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com/kokorin

Zámecký park, Veltrusy, okres Mělník

Romantický park v návaznosti na barokní zámek byl budován po povodni v roce 1785 a byl doplněn řadou **empírových pavilonů a památníků** (Laudonův pavilon, dórský chrám, chrámek přátelství, pavilon Marie Terezie, most se sfingou a řada dalších staveb).

Zámek i zámecký park velmi utrpěly při povodních 2002. Postupně probíhají úpravy.

Park je volně přístupný.

www.kr-stredocesky.cz

Jihočeský kraj

Na území kraje se nachází několik atraktivních neogoticky přestavěných objektů, nejznámější je národní kulturní památka zámek Hluboká, dalšími doklady neogotiky jsou hrady a další slavné hrady. Národní kulturní památkou je rovněž empírový zámek v Dačicích.

Landfrasův dům čp. 156, Jindřichův Hradec, okres Jindřichův Hradec

Původně renesanční dům byl **empírově přestavěn** pro tiskárnu A. Landfrase, pozdějšího starosty města. V letech 1826-35 byla vybudována zahrada s pavilonem.

www.jh.cz

Zámek, Dačice, okres Jindřichův Hradec

Čtyřkřídlý v jádře renesanční zámek byl přestavěn v letech 1816 a 1831-32 empírově. Zámek má mohutné průčelí na středě s rizalitem vrcholícím tympanonem. **Monumentální schodiště s iluzivní malbou kazetového stropu a pokoje 1.patra se zrcadlovým sálem byly upravena také v empírovém stylu.**

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com

Zámek, Hluboká, okres České Budějovice

Dnešní podoba zámku je výsledkem přestavby z let 1839-71 ovlivněnou **anglickou romantickou gotikou**. Reprezentativní zámek patří k nejvýznamnějším romantickým stavbám v Čechách. V zámku jsou soustředěny vzácné sbírky obrazů, porcelánu, skla, zbraní a dalších prací uměleckého řemesla: mezi nejceněnější patří soubor bruselských gobelínů.

www.pruvodce.com

Hrad, Rožmberk, okres Český Krumlov

Pozoruhodné seskupení dvou hradů se samostatným opevněním. Horní hrad vyhořel v r. 1522 a nebyl již obnoven (zachovala se válcová věž a část renesančních budov. Dolní hrad byl přestavěn na zámek. Dnešní **novogotická podoba** je z let 1840-57, kdy bylo postaveno také nové schodiště a severní galerie 1. patra.

Areál hradu je veřejnosti přístupný.

www.hrad-rozemberk.cz

Hrad, Orlík, okres Písek

Původní středověký hrad byl několikrát přestavován. Dnešní **novogotická podoba** vznikla za přestavby v letech 1849-60. interiéry jsou vybaveny převážně v empírovém stylu. V anglickém parku je novogotická hrobka orlické větve Schwarzenberků.

Areál hradu je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com

Jihomoravský kraj

Pro Jihomoravský kraj jsou památky romantismu a historizujících slohů typické, na území kraje se nachází výjimečná památka, zapsaná v Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO –Kulturní krajina Lednicko-Valtický areál. Hrad Bítov a kostel Sv. Petra a Pavla jsou národními kulturními památkami.

Kostel sv. Petra a Pavla, Brno, okres Brno

Dnešní podoba je výsledkem **regotizace** chrámu z let 1884-91, věže byly přistavěny v letech 1904-10. Kostel je funkční, přístupný.

www.hrady.cz

Besední dům a Pražákův palác, Brno, okres Brno

Novorenesanční Besední dům tvoří komponovaný celek s Pražákovým palácem. Besední dům je v užívání Státní filharmonie Brno. konají se zde koncerty a společenské akce, Pražákův palác je ve vlastnictví Národní galerie a složí výstavním účelům.

Oba objekty jsou veřejnosti přístupné.

www.brno.cz

www.kulturniakce.cz

Zemský dům, Brno, okres Brno

V **novorenesančním** domě Zemské sněmovny, nyní Zemském domě je sídlo Krajského úřadu Jihomoravského kraje, je tedy běžně veřejnosti přístupný.

www.hrady.cz

Mahenovo divadlo, Brno, okres Brno

Původně německé divadlo Na hradbách je **novorenesanční stavba** z roku 1881, která dodnes slouží svému původnímu účelu. V době svého vzniku to bylo **první elektrifikované divadlo** v Evropě.

www.hrady.cz

Kleinův dům, Brno, okres Brno

Dům patří k **prvním stavbám u nás, na kterých bylo použito železných oken a arkýřů**. Byl dokončen v roce 1848, podle návrhu vídeňského architekta L. v. Förstra. Dům je dnes sídlem obchodů, různých firem a institucí.

www.ticbrno.cz

Zámek, Boskovice, okres Blansko

Zámecká budova vznikla **empírovou přestavbou** v letech 1819-26 jako soubor budov kolem ústředního nádvoří. Zámecké **interiéry jsou vybaveny dobovým stylovým zařízením**.

Zámek je přístupný veřejnosti.

www.zamekboskovice.cz

Zámek Lednice a zámecký park, Lednice – Valtice, okres Břeclav

Vedle základní kompozice **romantického novogotického** zámku Lednice a barokního zámku Valtice je krajina protkána alejemi stromů, v dálkových pohledech se uplatňují romantické stavby a pavilony – minaret, umělá zřícenina Janův hrad, Dianin chrám, Apollonův chrám, chrám Tří grácií s kolonádou a řadou dalších staveb. **Pozoruhodnou stavbou železné konstrukce je rozměrný zámecký skleník** z let 1843-45.

Zámek i park jsou přístupny veřejnosti.

www.pruvodce.com

Kostel Vzkříšení Páně, Slavkov u Brna, okres Vyškov

Pozdně barokní kostel z let 1786-89 s působivou **klasicistní fasádou**.

Kostel je funkční, přístupný.

www.hrady.cz

Hrad, Bítov, okres Znojmo

Romantická přestavba byla provedena v 2.třetině 19.stol. Instalované prostory jsou restaurovány s přihlédnutím k romantické úpravě.

Hrad je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com

Moravskoslezský kraj

V kraji nejsou ve větší míře zastoupeny slohy konce 18. a 19. století. V zámeckém areálu v Hradci nad Moravicí se však nachází několik reprezentativních ukázek. Vlastní lokalita byla významná již v době Velkomoravské říše. Zámek byl prohlášen národní kulturní památkou.

Zámek, Hradec nad Moravicí okres Opava

Původní renesanční zámek byl po požáru v roce 1796 **přestavěn empírově**. Stavba vytváří uzavřenou čtyřkřídlovou dispozici s vnitřním dvorem. Empírová přestavba ovlivnila celkový ráz architektury zejména jižního křídla s frontonem a portikem. Po roce 1860 byla provedena novogotická adaptace a postavena velká **novogotická věž, vstupní brány a nádvoří s konírnami, které byly inspirovány středověkou slezskou cihlovou architekturou. K zámku přiléhá rozsáhlý anglický park.**

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.pruvodce.com

www.hrady.cz

Ústecký kraj

Mezi reprezentativní ukázkami jednotlivých slohů, které se v kraji představují, je unikátní, téměř intaktně zachovaný příklad bastionové pevnosti s šachovnicovitým půdorysem. Terezín je národní kulturní památkou.

Zámecký park, Krásný Dvůr, okres Louny

Romantický zámecký park, jeden z prvních přírodních parků u nás z let 1783-93 s řadou pavilonů, ovlivněných antickými a středověkými vzory.

Park i zámek jsou veřejnosti přístupné.

www.pruvodce.com

www.krasnydvur.cz

Zámek, Teplice, okres Teplice

Do dnešní podoby byl zámek upraven mezi léty 1798-1820. Zámecký kostel P.Marie, goticko-renesančního založení, byl upraven v letech 1798-1806 ve stylu **romantické gotiky** a patří k nejstarším památkám tohoto slohového období v Čechách.

Zámek je sídlem Regionálního muzea, je veřejnosti přístupný.

www.hrady-zamky.cz

Lázeňské empírové budovy, Teplice, okres Teplice

Sadové lázně, Nové Hadí lázně, Zlatý kříž, U prince de Ligne, Zlatý pelikán. Pavilón nad nejstarším pramenem Pravokřídlo. Kamenné lázně, novobarokní budova z let 1909-11.

www.teplice.cz

Město Terezín, okres Litoměřice

Jednotný urbanistický celek s pozdně barokní a empírovou výstavbou pravidelných bloků z přelomu 18. a 19.století. V období 2. světové války zde bylo židovské ghetto s koncentračním táborem, nyní je zde památník a pietní hřbitov.

www.terezin.cz

www.montanya.org

Kostel Zmrtvýchvstání Páně, Terezín, okres Litoměřice

Monumentální klasicistní sálový prostor s věží z let 1805-10. kostel je funkční, přístupný.

www.ceskaturisticika.cz

Královéhradecký kraj

Kromě romantických a empírových zámků je v kraji další unikátní pevnost – Josefov, která neměla ve své době ve střední Evropě obdobu. Zámky v Ratibořicích a Hrádku u Nechanic jsou národními kulturními památkami.

Zámek, Kostelec nad Orlicí, okres Rychnov nad Kněžnou

Tzv. nový zámek, postavený v letech 1829-33 v **empírovém** slohu je dvoupatrová obdélná stavba s nižším přízemím na obou stranách. Fasády jsou hladké s kordonovými římsami.

Zámek byl v restituci vrácen rodině Kinských. V současné době zde probíhají rozsáhlé opravy, objekt není veřejnosti přístupný.

www.hrady-zamky.cz

Pevnost Josefov, město Jaroměř, okres Náchod

Ojedinelá památky fortifikační architektury doby klasicismu byla vybudována v letech 1780-89 na pokyn císaře Josefa II. V evropském měřítku jde o unikátní soustavu podzemních chodeb.

Hlavní pevnost má podobu bastionového osmiúhelníka s raveliny, je obehnaná dvojitým hradebním okruhem a soustavou valů a příkopů. Vnější okruh je přeměněn v park. K vnitřnímu okruhu byly přistavěny kasárny.

V pevnosti je zachována řada klasicistních veřejných i civilních převážně jednopatrových objektů z nichž vyniká bývalá zbrojnice čp.5.

www.sweb.cz/pevnost/josefov

Kostel Nanebevzetí P. Marie, Josefov, město Jaroměř, okres Náchod

Bývalý vojenský kostel je empírové jednodolí s oválně uzavřeným presbytářem s hranolovou věží.

www.jaromer.cz

Zámek Ratibořice, Česká Skalice, okres Náchod

Součástí romantické krajiny splňující čtenářské představy je empírově **přestavěný zámek s parkem.**

V prvním patře zámku je zámecká instalace připomínající dobu „paní kněžny“ ze slavné knihy Boženy Němcové Babička.

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.npu.cz

www.pruvodce.com

Zámek, Hrádek u Nechanic, okres Hradec Králové

Jednopatrová dvoukřídlá budova se dvěma věžemi z let 1839-57, **inspirovaná anglickými předlohami (Crewe Hall), patří k našim předním novogotickým stavbám.** Při stavbě bylo také použito historických materiálů přenesených z jiných, zejména rakouských zámků. Z bohatého zámeckého mobiliáře vyniká vedle děl z období pozdní gotiky a renesance, manýrismu a ranného baroka, zámecká galerie, předměty z Benátek a renesanční tapety.

www.hradekunechanic.cz

www.hrady-zamky.cz

Pardubický kraj

Na území kraje, nepřiliš bohatého památkami tohoto období, se však nacházejí dva typické kostely, představující klasicismus, který u nás není častý a romantismus (neogotiku).

Kostel sv. Jakuba Většího, Česká Třebová , okres Ústí nad Orlicí

Klasicistní centrála na půdorysu rovnoramenného kříže s věží nad šitovým průčelím z let 1794-1801.

Výmalba a zařízení kostela je původní.

Kostel je funkční, přístupný.

www.hrady.cz

Kostel sv. Jakuba, Polička, okres Svitavy

Novogotická trojlodní síň s vestavěnými emporami a pětibokým presbytářem s mohutnou hranolovou věží byla vybudovaná v polovině 19. století na místě gotického chrámu, zničeného požárem. V bytě ve věži se narodil hudební skladatel Bohuslav Martinů.

Kostel a rodná světnice B. Martinů jsou veřejnosti přístupné.

www.policka.org

Radnice, Pardubice, okres Pardubice

Novorenesanční architektura z konce 19.století s dvěma věžovitými rizality, středním štítem a s figurálním sgrafitem. Radnice je sídlem magistrátu města, je tedy veřejnosti přístupná.

web.ipardubice.cz

Olomoucký kraj

Nejvýraznější památka období romantismu - národní kulturní památka hrad Bouzov - je dominantou širokého okolí.

Hrad, Bouzov, okres Olomouc

Dnešní výrazná silueta hradu je výsledkem **romantické rekonstrukce** z let 1896-1901 na reprezentativní sídlo Řádu německých rytířů. Rozsáhlá přestavba, provedená v duchu **německé pozdní gotiky a renesance**, do značné míry respektovala středověkou dispozici hradu ze 14. století.

Areál hradu je veřejnosti přístupný.

www.hrad-bouzov.cz

Karlovarský kraj

Pro architekturu tohoto období jsou charakteristické plánovitě vybudované lázeňské celky a v jejich rámci jednotlivé význačné stavby, převážně specifické pro lázeňské prostředí. Zámek Kynžvart je národní kulturní památkou.

Zámek, Kynžvart, okres Cheb

Dnešní podoba zámku pochází z **empírové přestavby** z let 1835-39. Střed hlavní budovy zdůrazňuje tympanon s nápisem. Boční křídla kolem čestného dvora jsou zakončena pavilony. Zámek má hodnotné, stylově jednotné vybavení empírovým nábytkem a dobovými portréty. Cenné jsou unikátní sbírky kancléře K. Metternicha.

Zámek je veřejnosti přístupný.

www.kynzvalt.cz

Kostel Povýšení Sv. Kříže, Františkovy Lázně, okres Cheb

Empírová jednolodní obdélná stavba s věží z let 1815-20 s nástropnými malbami v interiéru. Kostel je funkční, přístupný.

fu-frl.hyperlink.cz

Lázeňské domy a hotely, Františkovy Lázně, okres Cheb

Město bylo vybudováno převážně v klasicistním slohu koncem 18. století podle osově symetrické koncepce s významnými klasicistními a empírovými domy a lázeňskými hotely. Součástí lázeňského komplexu jsou pavilony nad prameny (u Františkova pramene, chrámeček Solného pramene) a neoklasicistní kolonáda, která je však z roku 1912.

www.franzensbad.cz

Lázeňské domy a stavby, Mariánské Lázně, okres Cheb

Mariánské Lázně, které vznikly koncem 18. století (první lázeňské domy byly budovány začátkem 19. století) představují mimořádně hodnotný celek plánovitě založeného lázeňského města. Lázeňské domy a hotely z 1.poloviny 19.stol. byly po roce 1866 většinou přestavěny v historizujících slozích.

Soubor pavilónů nad jednotlivými prameny a novobarokně secesní litinová Hlavní kolonáda vznikly v r. 1889. Kolonáda, která je doplněna alegorickými plastikami a dekorativní výzdobou, navazuje na klasicistní kolonádu Křížového pramene, původně z roku 1817, která byla nahrazena v roce 1912 kopií.

www.marianske-lazne.cz

Mlýnská kolonáda, Karlovy Vary, okres Karlovy Vary

Novorenesanční stavba Josefa Zítka z let 1871-81 se sochařskou výzdobou štítu.

www.karlovyvary.cz

Liberecký kraj

Národní kulturní památka zámek Sychrov je vyhledávaným cílem návštěvníků kraje, liberecká radnice je známým symbolem města.

Zámek, Sychrov, okres Liberec

Romantický zámek na okraji rozsáhlého parku s řadou romantických staveb vznikl v letech 1820-1862 přestavbou raně barokního zámku z konce 17. století. V zámku jsou honosné **novogotické interiéry s bohatě vyřezávanými stropy a mobiliář z dílny místních řezbářů**. **Park s oranžerií**, který byl založeno spolu s přestavbou, byl upraven v 60. letech 19. století.

Zámek je přístupný veřejnosti.

www.hrady.cz

Radnice, Liberec, okres Liberec

Věžovitá budova radnice z let 1888-92 je **novorenesanční stavbou ve stylu severské renesance** inspirovaná vídeňskou radnicí. Radnice je funkční, tedy veřejnosti přístupná běžně.

www.hrady.cz

Museum, Liberec, okres Liberec

Impozantní **novorenesanční budova** z roku 1898 s bohatými sbírkami s významnou sbírkou středoevropského skla je dokladem bouřlivého rozmachu města v druhé polovině 20.století.

www.hrady.cz